

**BARNES DIGITALE
HVERDAGSLIV**
SKOLEN I DIGITAL UTVIKLING 2021

DANIEL SCHOFIELD
FØRSTEAMANUENSIS I
MEDIEPEDAGOGIKK

INSTITUTT FOR
PEDAGOGIKK OG
LIVSLANG LÆRING

Daniel Schofield, førsteamanuensis i mediepedagogikk

Institutt for pedagogikk og livslang læring (IPL),

NTNU

Aktuelle prosjekter:

- MIK forstudie (Medie- og informasjonskompetanse) for de nordiske mediemyndighetene
- NOU 2021:3 («Medieskadelighetsutvalget»)
- Mediekompetanse og mediepedagogikk i den nordiske skolen (artikkel 2020)
- PhD (2011-2015): [*Towards a reflexive media education*](#)

I DAG

Syn på barn og medier

Hva sier forskningen om «ny mediebruk»?

Tre utfordringer for skolen

Tema ▾

Dokument ▾

Aktuelt ▾

Departement ▾

Regjering ▾

Du er her: [Forsida](#) · [Aktuelt ▾](#) · [Utval for å verne barn mot skadeleg medieinnhald](#)

Utval for å verne barn mot skadeleg medieinnhald

Pressemelding | Dato: 07.06.2019

| Nr: 43/19

Dette innhaldet er meir enn 1 år gammalt. Informasjonen kan derfor vere utdatert.

Regjeringa har sett ned eit tverrfagleg utval som skal sjå på korleis barn kan vernast mot skadeleg medieinnhald. Utvalet skal leiast av advokat Jon Wessel-Aas.

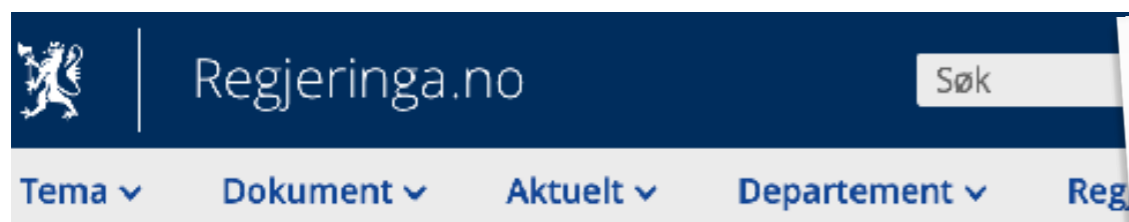
I dag veks norske barn og unge opp i eit medielandskap som ser svært annleis ut enn for berre få år sidan. Tilbodet av audiovisuelt innhald har auka dramatisk, og den teknologiske utviklinga gjer at medieinnhald er tilgjengeleg nær sagt overalt.

Utvalet skal skissere tiltak som kan verne barn mot skadeverknader av eksponering av innhald på elektroniske medium. Utvalet skal òg vurdere korleis barna sjølve produserer, publiserer og deler på nett.

Utvalet skal først og fremst vurdere førebyggjande tiltak som kan gjere barn tryggare og meir kompetente i møtet med digitale tenester.

Pressemelding fra regjeringen 07.06.2019

Levert mars 2021

Du er her: [Forsida](#) • [Aktuelt](#) • [Utval for å verne barn mot skadeleg medieinnhald](#)

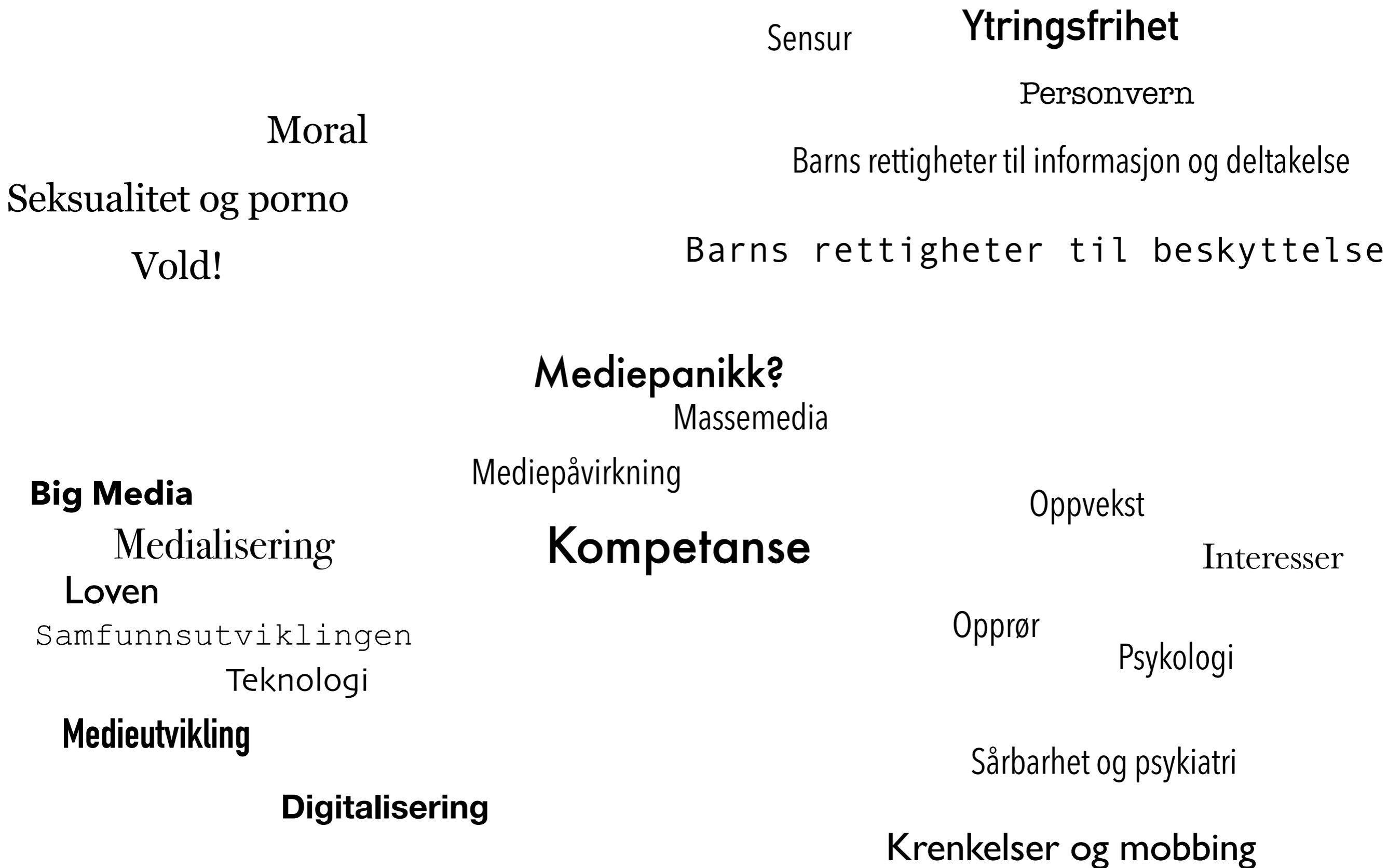
Utvalet skal lage ein NOU som skal leverast til Kulturdepartementet innan 1. juli 2020.

Utvalet er tverrfagleg med kompetanse frå jus, kriminologi, medievitenskap, psykologi og pedagogikk. Advokat Jon Wessel-Aas, som er leiar av utvalet, har brei erfaring frå medierett, ytringsfridom, personvern og menneskerettar.

Med seg har han desse utvalsmedlemane:

- Barne- og ungdomspsykiater Melanie Ekholdt Huynh, Nesodden
- Førsteamanuensis Daniel Schofield, Trondheim
- Førsteamanuensis Ola Johan Settem, Finnøy
- Professor Elisabeth Staksrud, Oslo
- Politioverbetjent Anne Katrin Storsveen, Oslo
- Postdoktor Thomas Wold, Bergen

SYN PÅ BARN OG MEDIER

BARN SOM SÅRBARE OG PÅVIRKELIGE

Neil Postman (1984): *'The Disappearance of Childhood'*

- * Media ødelegger barndommen
- * Grensene mellom barns og voksnes verden viskes ut
- * Barn må beskyttes

BARN SOM MEDIEEKSPERTER

Don Tapscott (1998): *'Growing up digital. The Rise of the Net Generation'*

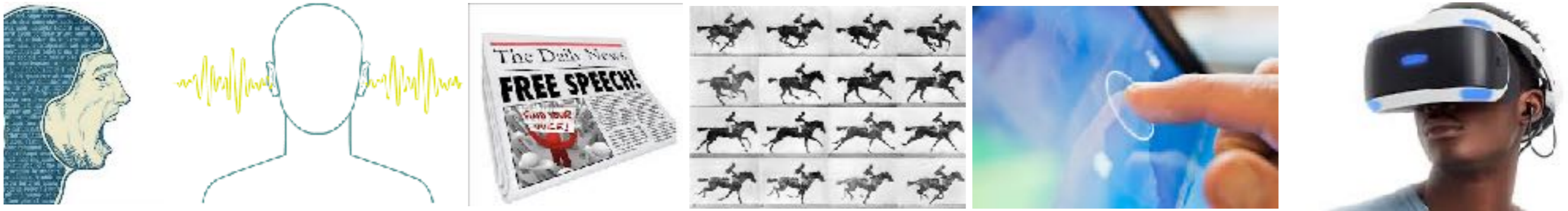
- * Barn er kreative og selvstendige
- * 'Naturlig' mediekompetente
- * Internett frigjørende, myndiggjørende og demokratisk

BARNES MEDIKOMPETANSE

David Buckingham (2003, 2006) kritiserer begge disse vinklingene:

- * Generaliserte, dikotomiserende perspektiv
- * Sosial kontekst
- * Meningsskaping
- * Barn og unge utvikler mediekompetanse, men trenger veiledning

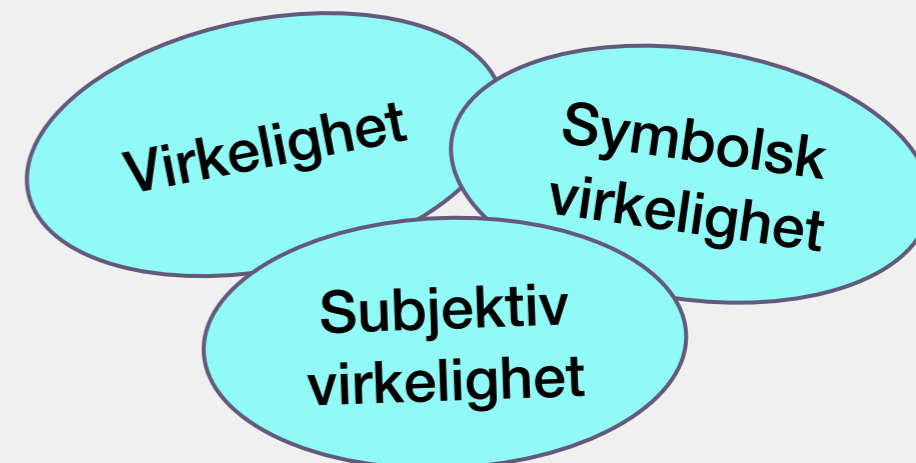
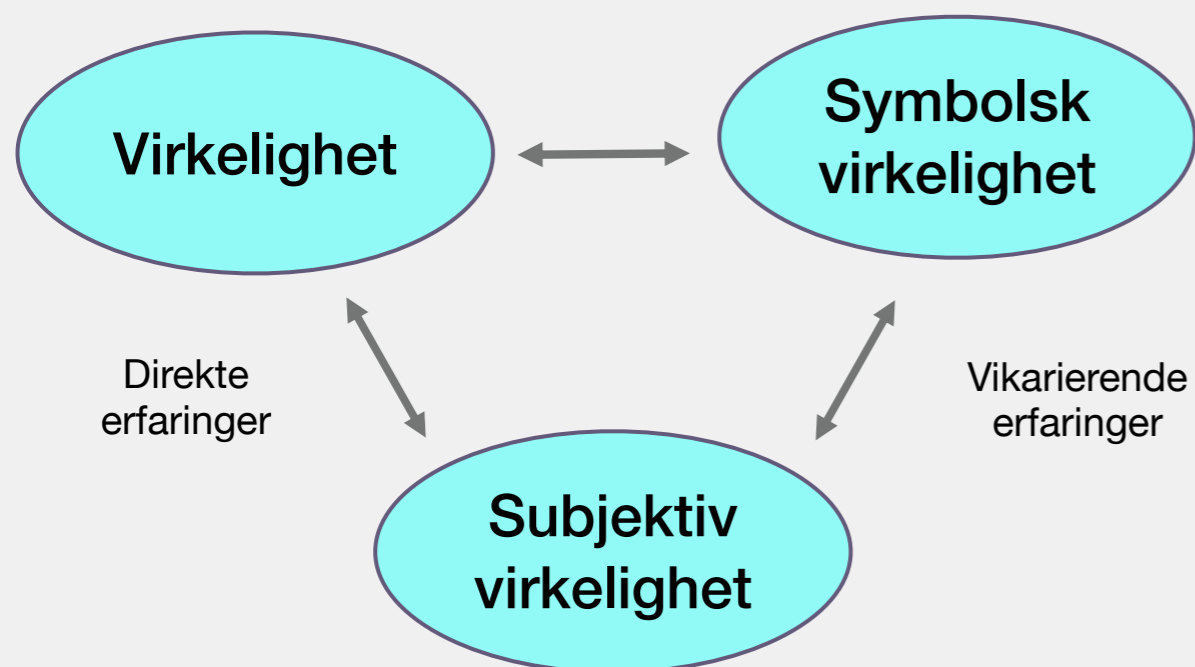

Noen hovedpoeng med «nye» mediepraksiser (Fra Schofield, 2015):

- Multimodalitet
- Samtidighet
- Deltakelse
- Mediebruk må forstås som en sosial praksis (ikke som rent individuelt / kognitivt)
- Mediepraksisene er del av kontekster preget av økende kompleksitet og refleksivitet
- Alle deler av livet involverer mediebruk - vi er **medialiserte**, ikke bare **digitaliserte**

THE MEDIUM IS THE MESSAGE (?)

M. McLuhan (1964) – The Medium is the Message..

J. Meyrowitz (1985) – Skillet mellom det private og offentlig utviskes ..

J. Baudrillard (1997) – Distinksjonene kollapser..

W. Benjamin (1998) – Medieinnhold former vår livsverden

NOU 2021:3: Vi kan ikke skille mellom den digitale og den «fysiske» verden lenger....

FRA FORSKNINGEN (Livingstone et al., 2014/2019; Medietilsynet, 2018; Vahlberg, 2010)

'Nye medier' klart viktigste mediepreferansene for barn/unge

«Mediedebut» mye tidligere enn før

Hverdagslivet involverer medier på stadig flere måter.

- Norske barn og ungdom blant de som møter **mest «risikoinnhold»** (EU Kids Online, 2020)
  - Men også: snakker mest med voksne og har god digital kompetanse
  - Mestrer utfordringer godt

FRA FORSKNINGEN

Direkte medieeffekter kan **ikke** påvises (Ni Bhroin & Folstad, 2021; Staksrud, 2018; McQuail, 2018)

- **Dataspill** skader ikke barn og ungdoms psykiske helse (Wickstrøm, Stenseng, Hygen, 2020)
- Bruk av **sosiale medier** kan ha uheldige konsekvenser, men nyanserte og varierte (Wickstrøm, Stenseng, Hygen, 2020)
- Men noen «faller av» og er i flere **risikosoner**
- Utfordringen er kompleksiteten og de **implisitte** virkningene

- Går **bra** med de fleste
- **MYE bekymring** blant foreldre
- Barn og unge **snakker med**:
  - Venner (50%),
  - noen med foreldre (34%),
  - få snakker med lærere (6%) eller andre profesjonelle (5%)

<https://www.cw.no/artikkel/gemini/dataspill-gir-ikke-barn-psykiske-problemer>
<https://www.tu.no/artikler/dataspill-forverrer-ikke-adhd-eller-emosjonelle-vansker/486569>
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0747563220302806>

LIVSMESTRING = MEDIEMESTRING?

Hva avgjør?

- «Bred» Digital **kompetanse**
- **Øving** i å være på nett
- Noen å **snakke** med
- **Mobbere** og **mobbeofre** har større sjanse for uheldige opplevelser
- «Voksne» er viktige!
  - MEN trenger å gjøre seg **relevante** som samtalepartnere

DET VIKTIGSTE: Relasjoner - gode og trygge skole- og hjemmemiljø

Beskjeden fra «de unge» er tydelig (NOU 2021:3):

- Ikke bruk pekefingeren
- Aksepter den digitale verden som en sammensmeltet del av verden
- (Staksrud: «Internett er ikke en ting», men det er sjølve livet....)

Pro Ana Blogs

Churkowski, Bryan Jo Fernando & Anani Latif
CAE 290 CB

INCELS.ME
Involuntary Celibate

4chan

DIGITAL KOMPETANSE

Tre utfordringer i norsk kontekst:

1. *Digitalisering* ja, men hva med *medialisering* ?
2. Digital kompetanse defineres for smalt
3. Læring defineres for snevert (?)

DIGITAL KOMPETANSE

1. *Digitalisering* ja, men hva med *medialisering*?

- Medialisering er ikke «schoolsk» på samme måte som digitalisering
- Mediebruk regnes fortsatt som en **fritidsaktivitet**
(*underholdning, lek (spilling) og sosial praksis osv.*)
- **Men** også: nyheter, kunnskap, informasjon, osv. og der vi «lever livet»
- Hvem «lærer» egentlig barn og ungdom i å ytre seg, være kritisk, forstå «nye» tekster?

- Forskningen viser et begynnende **kompetanseskille** - som handler om
  - **Demokratiforståelse**
  - **Mediekompetanse**
  - **Samfunnsinnsikt**
  - **Livsmestring** (psykisk helse)
  - Kildekritikk **og** tillit
  - Osv.

DIGITAL KOMPETANSE

2. Digital kompetanse defineres for smalt

1. Samfunns- perspektivet	2. Undervisning og læring <i>med</i> medier	3. Undervisning og læring <i>om</i> medier
Sosialisering og identitet	Digitale ferdigheter	«mediekunnskap»
Medienes rolle i barn og unges oppvekst (f.eks. Ytringsfrihet)	Nettbasert læring, digitale ressurser	Mediene som studieobjekt

Norsk skole:
Digital kompetanse
prioritert, mens
mediekunnskap og
samfunnsperspektivet
har vært
underkommunisert?

** Mediefag → valgfag
og yrkesfag/programfag

DIGITAL KOMPETANSE

3. Læring defineres for snevert

«**Refleksiv mediekompetanse**» (Schofield, 2015)

Kritisk refleksjon

Meta-refleksjon

Kreativitet

Digital kompetanse

Digitale ferdigheter

Kompetanse barn og unge trenger støtte til og som «tar tid»:
Dybdelæring, livsmestring,
demokrati og medborgerskap

kompetanse som
(til en viss grad)
utvikles i og
gjennom
mediebruk

Aktuelle spørsmål:

1. De tverrfaglige temaene *folkehelse og livsmestring* og *demokrati og medborgerskap* er spennende i denne sammenhengen, hvordan kan de brukes som et utgangspunkt for arbeid med digital kompetanse/mediekompetanse?
2. Hvordan kan man forberede og styrke lærernes kompetanse for å kunne øve med elevene i kritisk refleksjon og metarefleksjon i forbindelse med «nye medier»?
3. Finnes det tid og rom til denne delen av skolens dannelsesmandat?

Takk for meg!

Ta gjerne kontakt:

daniel.schofield@ntnu.no

<https://www.ntnu.no/ipl/medlie>

REFERANSER

FORSIDEBILDE: Foto: Pixabay, free licence

Baudrillard, Jean (1994). *Simulacra and Simulation*. University of Michigan Press: University of Michigan Press

Benjamin, Walter (1998). *Kulturkritiske essays*. Gyldendal: Købehvan

Erstad, O. (2010). *Digital kompetanse i skolen* (2nd utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

EU Kids Online. (2014). Eu kids online: Findings, methods, recommendations. Hentet 13.08., 2016, fra goo.gl/3KLyox

Frantzen, Vegard og Schofield, Daniel (red.) (2018). *Mediepedagogikk og mediekompetanse: Danning og læring i en ny mediekultur*. Bergen: Fagbokforlaget.

Livingstone, S., Mascheroni, G., Ólafsson, K., & Haddon, L. (2014). Children's online risks and opportunities: Comparative findings from eu kids online and net children go mobile. Hentet 03.02, 2016, fra <https://goo.gl/P8Ja1F>

Medietilsynet. (2016). Barn og medier 2016. 9-16-åringers bruk og opplevelser av medier. Hentet 10.09, 2016, fra <https://goo.gl/OK0NLI>

McLuhan, M. (1964). *Understanding media: the extensions of man*. Routledge & Kegan Paul: London

Meyrowitz, Joshua (1985). *No sense of place : the impact of electronic media on social behavior*. Oxford University Press : New York

Ni Bhroin, N. Og Folstad, S. (2021). *Skadelige medieeffekter knyttet til barn og unges mediebruk. Litteraturgjennomgang*. I NOU 2021:3.

NOU 2021: 3: *Barneliv foran, bak og i skjermen. Utvalg for beskyttelse av barn og unge mot skadelig medieinnhold - med særlig vekt på pornografisk og seksualisert innhold*. Kulturdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/ccbe13e108674685a7602f9c1974a4c4/no/pdfs/nou202120210003000dddpdfs.pdf>

Qvortrup, L. (2004). *Det vidende samfund: Mysteriet om viden, læring og dannelse*. København: Unge Pædagoger.

Reynolds, M. (1998). Reflection and critical reflection in management learning. *Management Learning*, 29(2), 183-200.

Schofield, D. (2015). *Reflexive media education. Exploring mediagraphy as a learning activity in upper secondary school*: NTNU, Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, Pedagogisk institutt.

Schofield, D. (2017). Å bli agent i egen medie verden: Skolens rolle for barn og unge i mediekulturen. I M. Uthus (Red.), *Elevenes psykiske helse i skolen - utdanning til å mestre eget liv*. Oslo: Gyldendal.

Staksrud, E. (2013). *Digital mobbing : Hvem, hvor, hvordan, hvorfor - og hva kan voksne gjøre?* Oslo: Kommuneforl.

Svoen, B. (2012). Unge medieprodusenter og kommunikasjonens kunst – en studie av voes blogg og filmer. I S. Vettenranta & V. Frantzen (Red.), *Mediepedagogikk: Refleksjoner om teori og praksis*. Trondheim: Tapir Akademisk forlag.

Vahlberg, V. (2010). Fitting into their lives: A survey of three studies about youth media usage. Hentet 04/01, 2015, fra http://www.americanpressinstitute.org/wp-content/uploads/2013/09/NIE_Fitting_into_their_lives.pdf

Wahlgren, B., Høystrup, S., Pedersen, K., & Rattleff, P. (2002). *Refleksion og læring: Kompetenceudvikling i arbejdslivet*. København: Samfundslitteratur.

Warburton, S., & Hatzipanagos, S. (2012). *Digital identity and social media*. Hershey, Pa Information Science Reference.

Østerud, Svein (2018). På søken etter mediepedagogikkens teorigrunnlag: utfordringer i vår globaliserte og medialiserte verden. I Vegard Frantzen og Daniel Schofield. *Mediepedagogikk og mediekompetanse: Danning og læring i en ny mediekultur*. Bergen: Fagbokforlaget